

Fredagen den 4 oktober

Kl. 09.00–10.28

---

§ 1 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2019/20:FPM3 Förordning om fiskemöjligheter i Östersjön 2020
COM(2019) 380 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 2 Anmälan om granskningsrapport

Tredje vice talmannen anmälde att följande granskningsrapport hade kommit in från Riksrevisionen och överlämnats till civilutskottet:

RiR 2019:25 Stöd till renovering och energieffektivisering – en riktad satsning till vissa bostadsområden

§ 3 Ärende för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2019/20:3 till justitieutskottet

§ 4 Svar på interpellation 2019/20:10 om utredning om ordningsvakter

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! David Josefsson har frågat mig när jag avser att tillsätta utredningen som ska se över regelverket för ordningsvakter och när en förändrad lagstiftning kan vara på plats.

Precis som David Josefsson påpekar är regelverket för ordningsvakter föråldrat. Det är därför regeringen har tagit initiativ till att tillsätta en utredning som ska se över regelverket. Utredningen kommer bland annat att titta på hur reglerna för ordningsvaktsförordnande bör utformas och på vilka platser ordningsvakter ska kunna tjänstgöra. Men regelverket behöver också ses över i flera andra avseenden. Det ska därför göras en grundlig och bred översyn av hela regelverket. Viktiga frågor som också behöver

utredas är till exempel vilka befogenheter och konkreta arbetsuppgifter en ordningsvakt bör ha och vilka krav på utbildning och lämplighet som ska ställas på en ordningsvakt.

Kommittédirektiven bereds inom Regeringskansliet, och utredningen kommer att tillsättas inom kort. Det är tidigt att säga något om när en ny lagstiftning kan vara på plats.

Anf. 2 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Jag tror att alla är överens om att nuvarande lagstiftning om ordningsvakter har passerat bästföredatum. Jag tror också att alla är överens om att ordningsvakter inte är en bra lösning för att ersätta poliser. Men jag tror även att vi är överens om att ordningsvakter är både ett nödvändigt komplement och, rätt använt, ett bra komplement till polisen.

Fru talman! Statsrådet Mikael Damberg har flera gånger sagt – först i mars i år och senast när regeringen presenterade sina åtgärder mot gängproblematiken – att man ska tillsätta en utredning för att se över lagstiftningen. I våras sås det att utredningen skulle tillsättas efter sommaren. Sedan skulle den tillsättas i höst, och nu ska den tillsättas inom kort. Men problemen är akuta.

Nuvarande lagstiftning slår framför allt väldigt olika beroende på hur polisen väljer att tolka lagen i olika kommuner. I Stockholm finns i dag ca 80 kommunalt anlitade ordningsvakter. Till årets slut beräknas de ha ökat till 100. Man har gått från 14 så kallade LOV 3-områden till 25. Enligt uppgift ligger ytterligare 13 områden för beredning hos polisen. Samtidigt har kommunen i Göteborg ansökt om fyra tydligt avgränsade men sammanhängande LOV 3-områden inom några hundra meters radie. Det handlar om Brunnsparken, Gustav Adolfs torg, Kanalorget och Kronhusparken.

Jag kommer från Göteborg och hade min arbetsplats i detta område i fem år innan jag kom in i riksdagen. Jag har själv ringt polisen om alltifrån gängslagsmål till narkotikaaffärer som har skett helt öppet. Polisen försöker stävja detta, men resurserna räcker inte till då man måste prioritera organiserad brottslighet.

Göteborgs stad har arbetat med trygghetsskapande åtgärder. Just nu sker till exempel en stor ombyggnad av Brunnsparken. Men dessa åtgärder räcker inte hela vägen. Därför har staden ansökt om LOV 3-tillstånd men har fått nej från polis och förvaltningsrätt. Ärendet ligger nu för prövning i kammarrätten.

Samtidigt har polischefen i Göteborg i medierna själv uttalat att han med förändrad lagstiftning gärna hade tagit stöd av ordningsvakter. Det handlar alltså endast om tolkning av lagstiftning, inte att polisen generellt är negativ till att ta hjälp av ordningsvakter.

Precis som statsrådet konstaterar, fru talman, finns det behov av en reformerad lagstiftning. Polisen lyfter fram behovet av stöd och avlastning. Nu sägs att utredningen ska tillsättas inom kort men också att det är för tidigt att säga när en ny lagstiftning kan vara på plats. Därför måste jag fråga om regeringen har *några* ambitioner om när en lagstiftning skulle kunna vara på plats.

Anf. 3 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, David Josefsson, för en viktig interpellation! Vi har i dag stora trygghetsproblem i samhället. Det stora fokuset nu för stora delar av kammaren är att bygga ut polisen. Det är den som är kärnan i det trygghetskapande och brottsbekämpande arbetet i Sverige, och ska så vara. Men som ett komplement har ordningsvakter en roll att spela och gör det redan i dag i många kommuner runt om i Sverige.

Det är dock uppenbart att regelverket är föråldrat. Tyvärr har det gått alldeles för lång tid innan man har uppdaterat regelverket på riktigt. Ett antal utredningar om regelverket har gjorts, men inga större förändringar av det har skett på väldigt länge. Nu blir det en större utredning av hela regelverket. Det är väldigt svårt att bryta ut bara en del.

Se bara på exempelvis frågan om var ordningsvakter ska finnas och kunna finnas. Vi har hela LOV 3-problematiken, som många kommuner med mig lyfter upp. Göteborg är inte ensamt om detta problem. Frågan handlar även om vilken allvarlig brottslighet som kan finnas i området. Vilka arbetsuppgifter innebär det när man har ett LOV 3-förordnande? Detta måste speglas i utbildningsnivån för ordningsvakter så att vi inte utsätter dem för något som de inte är utbildade för eller kan hantera.

I den allmänna debatten gör man ibland en koppling mellan gängkriminalitet och ordningsvakter. Jag är lite orolig för en sådan debatt. Vakter kan spela roll i att vara trygghetskapande och brottsförebyggande men också finnas i skärningspunkten i att vara en avlastning för polisen. Jag tror att det finns arbetsuppgifter som polisen i dag är skyldig att sköta men där man med ett förändrat regelverk och diskussioner om befogenheter och utbildning kanske kan komma fram till att ordningsvakter kan avlasta polisen i dessa. Det skulle de facto få en större utväxling gentemot gängkriminalitet eller annat.

Det betyder alltså att man ska titta på många delar. Man måste även se på polisens kontroll över verksamheten. Det blir ett paket. Det är svårt att bryta ut en väldigt liten del av detta, om man vill att regelverket ska fungera.

Jag har blivit uppmärksammad på situationen i Göteborg. Jag har både hört om den när jag har varit på plats i Göteborg och har följt den via tidningar. Eftersom det nu är fråga om en domstolsprocess blir det hela lite knepigt. Jag bör inte uttala mig om detta.

När man har dessa behov, så som Göteborg har, är det otroligt viktigt att man är klok nog att försöka hitta en lämplig avvägning av hur man med dagens regelverk avgränsar områden och ser till att hitta tillräckliga skäl för det hela. Jag hoppas verkligen att det på ett eller annat sätt löser sig för Göteborg. Jag har förstått att man där är på väg in i en ny utredningsrunda för att se på andra områden.

Jag följer det hela väldigt noga och tycker att detta är ett skäl till att vår utredning ska tillsättas. I grunden delar jag helt den bild som David Josefsson ger av problematiken. Att säga "inom kort" är bättre än angivelser som "efter sommaren". "Inom kort" betyder inom kort och att vi är i slutfasen av att kunna fatta beslut om detta. När vi gör det får utredningstid spikas. Då kan man bakvägen räkna ut hur lång tid det kan ta.

Detta bygger också på att utredningen är solid och bra genomarbetad. I den rymms ju en del principiella frågor, inte minst vad gäller våldsmonopolet i samhället och medborgarnas förväntningar om att vissa personer har rätt till myndighetsutövning i Sverige. I dag är det tydligt att polisen är den aktör som i huvudsak har detta ansvar. Det hela bygger alltså på att utredningen kommer fram till gedigna resultat som i sin tur leder till att det går smidigt i processen via Lagrådet och i utformandet av en ny proposition.

Jag vill lugna David Josefsson och försäkra honom om att även jag är angelägen om att åstadkomma förändringar. Jag ser att regelverket är föråldrat och behöver utvecklas och har därför inget intresse av att detta ska ta längre tid än nödvändigt.

Anf. 4 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Jag är ganska lugn. Det är inte det stora problemet.

Precis som statsrådet säger ska vi inte diskutera Göteborg i sak eftersom det pågår en rättsprocess, men exemplet är illustrativt när det gäller hur olika lagen tolkas. I Göteborg har man gjort ansökningar som är väldigt avgränsade och ändå fått nej. I andra kommuner har man haft generöst tilltagna områden och fått ja. Detta är en del av problematiken.

Precis som statsrådet är inne på, fru talman, handlar det om våldsmonopolet. Nu har vi fått en situation där våldsmonopolet läggs ut på entreprenad på vissa ställen och på andra inte, och det sker på ett ganska oreglerat sätt. Just därför tror jag att det är viktigt att få till denna lagstiftning.

Precis som statsrådet är inne på handlar det inte bara om LOV 3-problematiken. Det handlar om väldigt många mer saker. Till exempel bör man titta på om polisen själv ska kunna anlita ordningsvakter. Det är ju det som polischefen i Storgöteborg efterlyser. Det är inte fråga om kommunala ordningsvakter, utan om att polisen själv ska kunna använda ordningsvakterna som ett stöd i sitt arbete, till exempel för att transportera frihetsberövade, bevaka gripna som befinner sig på sjukhus och göra trygghetsskapande insatser på gator och torg.

Jag tycker att det är positivt att statsrådet säger att de här sakerna ska komma med i utredningen. Jag tror också att det är viktigt att titta på LOV 3-problematiken och – som statsrådet lyfter fram – titta på ordningsvaktutbildningen. Det är också en paradox som finns i lagstiftningen i dag – väktare, som egentligen inte har några andra rättsliga befogenheter än vad envar har, har en längre utbildning än vad ordningsvakterna har. Detta har fått till effekt att många bevakningsföretag ställer som krav att man först går väktarutbildningen och arbetar som väktare en tid för att sedan kunna bli ordningsvakt. Men det är ju någonting som branschen har gjort och ingenting som lagstiftningen säger.

Det är jättebra att man säger att man vill ha en lagstiftning och att den ska komma inom kort. Men det är viktigt att den faktiskt kommer inom kort. Nu behövs ett utredningsdirektiv. Man ska aldrig hasta fram lagstiftning, men det här är ett akut problem, och det är viktigt att vi får lagstiftning på plats snart.

Jag hoppas att vi tar med oss de här inspelen i den fortsatta utredningen. Som sagt är det viktigt att ny lagstiftning kan vara på plats tidigt.

Anf. 5 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Det här är en interpellationsdebatt där vi är väldigt överens. Vi är överens om att det måste vara en bred utredning som tittar på fler delar än bara LOV 3-frågan, även om den är akut för många kommuner. Det handlar om avlastning av polisen i flera områden, om utbildningens längd och om befogenheter för ordningsvakter. Det är alltså en bred utredning, och den kommer att tillsättas inom kort. Jag är helt säker på att vi kommer att återkomma.

Det är roligt att i en sådan här fråga känna att alla vill ha en utredning: polisen, facken, kommunerna och branschen. När jag träffar alla de här olika aktörerna är det för en gångs skull så att de säger ungefär samma sak till mig. Det talar för att en utredning kan landa i ett förslag som förhoppningsvis har ganska brett stöd, även om det finns en del principiellt viktiga avvägningar att göra.

Anf. 6 DAVID JOSEFSSON (M):

Fru talman! Som jag konstaterade i mitt inledningsanförande tror jag att vi alla är eniga om behovet av ny lagstiftning. Ska man vara lite kritisk kan man väl säga att det här tyvärr följer lite av ett mönster hos regeringen; man är ibland ganska senfärdig med att komma fram till att en översyn ens behövs, och man drar ut på att tillsätta utredningen. Jag hoppas verkligen att man inte följer mönstret genom att också vara sen med att leverera konkreta förslag. Precis som statsrådet säger känner alla behovet av en ny lagstiftning: alla som arbetar som ordningsvakter, alla som arbetar inom polisen med ordningsvaktsfrågor och alla kommunpolitiker som försöker vidta åtgärder för att komma till rätta med otryggheten på gator och torg.

Med det får jag tacka både fru talmannen och statsrådet för en bra debatt. Jag hoppas på ett snabbt och resolut agerande från regeringen.

Anf. 7 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Beskedet är att utredningen kommer att tillsättas inom kort. Jag vill inte gå in i en polemik. Jag tror att alla partier kan vara lite självkritiska till att det här regelverket inte har setts över sedan 1980. Det är ju ett tag sedan. Det har suttit många regeringar med olika färg under den tiden. Jag kommer att vara den inrikesminister som sätter igång och genomför den största omfattande utredningen av det här regelverket sedan 1980. Detta är något som behövs. Jag är glad över att det verkar finnas en bred politisk enighet om bredden i uppdragets karaktär men också om att det finns angelägna förändringar att göra av regelverket.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2019/20:13 om rekrytering av deltidsbrandmän

Anf. 8 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Elisabeth Björnsdotter Rahm har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att underlätta rekryteringen av deltidsbrandmän, vilka åtgärder jag avser att vidta för att krisberedskap ska bedrivas på ett

effektivt och säkert sätt och vilka åtgärder jag avser att vidta för att människor som lever i Sverige ska garanteras att samhällskontraktet fungerar och att krisberedskapen står rustad.

Det är av stor betydelse att Sverige har god beredskap och förmåga att genomföra effektiva räddningsinsatser vid omfattande bränder och andra olyckor. Kommunernas räddningstjänster genomförde, tillsammans med berörda aktörer, storartade insatser för att släcka förra sommarens skogsbränder. Samtidigt visade hanteringen av händelserna att det finns områden att utveckla för en effektivare räddningstjänstförmåga i framtiden.

Enligt lagen om skydd mot olyckor är det kommunen som ansvarar för räddningstjänstverksamhet inom kommunen. Kommunerna har vidtagit flera åtgärder efter förra sommarens skogsbränder för att förstärka sin beredskap och förmåga att effektivt hantera omfattande räddningsinsatser. Exempelvis har åtgärder vidtagits för att snabbt, i samverkan med andra kommuner, kunna kraftsamla vid omfattande bränder och andra olyckor. Att det finns räddningsresurser som snabbt kan vara på plats och påbörja en räddningsinsats är avgörande för effektiva och säkra insatser. Det är därför av stor vikt att kommunerna ges goda förutsättningar att personalförsörja sin räddningstjänstverksamhet.

För att stärka statens stödjande förmåga vid omfattande räddningsinsatser har MSB genom krisberedskapsanslaget tillförts 65 miljoner kronor 2019 och 15 miljoner kronor årligen från 2020. MSB har därför kunnat förbättra sina möjligheter att bistå kommunerna med stödresurser, till exempel med resurser för släckning från mark och luft vid omfattande bränder. MSB har vidare tillförts 34 miljoner kronor 2018 och ytterligare 36 miljoner kronor 2019 för sin utbildningsverksamhet för att bättre kunna möta räddningstjänsternas behov av kompetens.

2017 års räddningstjänstutredning och 2018 års skogsbrandsutredning har lämnat flera viktiga förslag för att den kommunala räddningstjänsten ska kunna bedrivas på ett mer likvärdigt, effektivt och säkert sätt i hela landet. Förslagen syftar i grunden till att kommunernas räddningstjänster i nära samverkan ska kunna genomföra snabba och effektiva räddningsinsatser. Ett antal av förslagen berör kommunernas förutsättningar att personalförsörja räddningstjänstverksamheten. Beredning av utredningarnas förslag pågår i Regeringskansliet.

Regeringen har således vidtagit en rad åtgärder för att på både kort och lång sikt kunna förbättra samhällets beredskap och förmåga att hantera omfattande bränder och andra olyckor.

Regeringen kommer även i fortsättningen att noga följa utvecklingen av samhällets samlade räddningstjänstförmåga och kommer vid behov att vidta nödvändiga åtgärder. Samtidigt är det av stor vikt att kommunerna själva vidtar de åtgärder som kan behövas för att säkerställa en effektiv räddningstjänstverksamhet i hela landet.

Anf. 9 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! 112 – jag behöver hjälp! Så låter det när 10 000 personer varje dygn ringer till SOS Alarms telefon. Det är 10 000 personer varje dygn som är i behov av vår blåljuspersonal, och det är vår blåljuspersonal som ska ge oss den trygghet vi behöver. Då krävs det att vi har resurser som kan ge våra medborgare den tryggheten. Men så ser inte verkligheten ut alla gånger.

År 2018 fanns det ungefär 10 000 deltidbrandmän i Sverige. Som landet ser ut, med 290 kommuner, finns det fler eller färre räddningstjänster både på heltid och på deltid runt om i landet. Det är ganska många personer som är involverade i räddningstjänsten.

Tillgången till och möjligheten att rekrytera deltidbrandmän är beroende av en rad olika faktorer. Det har att göra med fungerande scheman och förbättringar av personalsituationen. I dag saknas det personal på mer än 70 procent av landets stationer. Det råder brist på utbildade räddnings- och arbetsledare. Framför allt råder det brist på personal som kan framföra tunga fordon. Personalomsättningen är stor, vilket leder till höga utbildningskostnader och lägre kompetens.

Fru talman! Varför är det då så svårt att rekrytera? Jag håller med statsrådet om att det är en kommunal angelägenhet. Men det är en så pass allvarlig fråga att jag tror att alla måste hjälpas åt att komma fram till en bra lösning. Frågan är komplex. En förklaring är att människor i högre utsträckning arbetar på en annan ort än den där de bor. En annan är att fritiden värderas högre i dag. En förklaring som jag har fått när jag har varit ute och besökt olika räddningstjänster är – det låter lite konstigt – att låga räntor och låg arbetslöshet leder till att människor klarar sin ekonomi på ett helt annat sätt och inte behöver binda upp sig till att vara brandmän på deltid.

Det är också ett hinder att en person som är arbetssökande inte kan vara deltidbrandman eftersom han då förlorar hela sin arbetslöshetsersättning om han gör en uttryckning på en timme. I min värld är det en orimlig ekvation. Det är dessutom svårt att motivera att all övning för deltidbrandmän ska ske på deras egen fritid.

Därför ser jag att statsrådet tillsammans med våra kommuner har en utmaning att lösa. Jag kan tänka mig att vi har en gemensam syn på att det är en stor utmaning som vi måste hjälpas åt att lösa.

Anf. 10 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Tack, interpellanten, för en viktig interpellation!

Vi såg förra året hur ansträngd situationen blev. Utvärderingen visar att stora delar av räddningstjänsten och andra frivilliga gjorde jättestora insatser. Vi fick också internationell hjälp på ett sätt som vi inte har haft tidigare, vilket var bra. Det hjälpte oss att hantera situationen. Men det visade att det finns svagheter i organisationen.

Det är i den kommunala räddningstjänsten som basen i verksamheten måste dimensioneras och planeras för att kunna klara också allvarliga händelser. Det går inte bara att diskutera vad staten kan göra utöver med extra resurser även om vi har gjort insatser där.

Bara den här försommaren visade att helikoptrarna verkligen gav resultat. De kunde placeras ute i landet där det var torrt och göra snabba insatser. Då blev det inte så stora bränder. Vi kunde undvika de stora svårhanterliga situationerna, vilket var bra. Jag tror att det spelar roll.

Något som ändå är lite positivt är att de stora olyckorna och bränderna skapar ett stort intresse. Det är i varje fall den bild som jag har fått. Man såg att människor ville ställa upp som frivilliga. Det var fler som rekryterade en del deltidbrandmän efter bränderna. Människor såg att det kanske var en viktig uppgift att göra i samhället och kunna ställa upp på. Man kunde använda kriserna för att flytta fram positionerna.

Det som är extra spännande är att arbetsmarknadens parter, som inte jag i det här läget har en del i, har tecknat två avtal. Det är först ett krislägesavtal som reder ut en del av ersättningsfrågor och annat och övertidsfrågor för befintlig personal i händelse av stora kriser. Hur gör vi då? Hur gör vi det likvärdigt? Vilka regler gäller? Det gör att man kan använda befintliga resurser bättre, menar parterna. Det tror jag är ett bra avtal.

Det andra är det nya kollektivavtalet för deltidsbrandmän. Jag ska inte recensera det i detalj. Syftet är att göra det möjligt att i större utsträckning kanske jobba i kommunal verksamhet. Historiskt sett var det ganska många människor som jobbade i industrin runt om i Sverige som också var deltidsbrandmän. Det är svårare att gå ifrån i industrin i dag.

Det är färre som jobbar i industrin. Det är fler små företag som har svårt att släppa sin personal med kort varsel. Då tror jag att den kommunala sektorn kan vara väldigt intressant för att hitta kombinationstjänsten där man har ett fast jobb i kommunen. Man jobbar i den lokala verksamheten men har möjlighet att vara deltidsbrandman vid sidan om, oavsett om det är en man eller kvinna. Det skulle också kunna bredda rekryteringsunderlaget ganska ordentligt till deltidsbrandmän. Jag vill ändå se det som två tecken i tiden på att man jobbar från olika parter för att utveckla verksamheten.

Sedan vill jag verkligen dela att det spelar roll hur man tecknar avtalen, hur man lägger scheman och hur man tar vara på sina deltidsbrandmän. Jag har rest en del i landet och träffat olika parter, och man gör på olika sätt och ser olika resultat. Människor i dag har olika förväntningar på ett uppdrag som deltidsbrandman. Det är viktigt att kommunerna inser det och kan använda den insikten när man utformar verksamheten.

En sak som vi har gjort från statens sida för att ändå säga att vi har en roll på området är att vi har gett MSB mer pengar för utbildning. Om jag tittar på 2019 erbjuder MSB 780 utbildningsplatser för deltidsbrandmän jämfört med kanske 460 eller kring 500 historiskt. Eftersom det är större omsättning har vi försökt ta höjd för det genom att försöka ha en lite större utbildningstakt av deltidsbrandmän. Det är nog viktigt.

Anf. 11 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Jag hör av statsrådets beskrivning att vi delar ungefär samma bild av hur verkligheten ser ut. Vi ser problematiken på ett ganska likartat sätt.

Jag vill ända lyfta fram det statsrådet sa om kollektivavtalen. Det har varit en av delarna av att det har varit svårt att rekrytera deltidsbrandmän. Sedan 1997 har avtalsförhandlingarna styrts av märket, och det gör det överallt annars. Men märket innebär väldigt låga nivåer i löneökning för deltidsbrandmän. Det har ändrats sedan 2015.

Ett av målen är ökad flexibilitet. De räddningstjänster som jag har träffat vittnar om att vi är på väg åt rätt håll och att det är en positiv utveckling. Men det står fortfarande ofta i anställningsavtalen att man har beredskap hela veckor. Här kanske vi måste titta på nya idéer och nya schemaläggningar.

Skulle vi landa i den situationen att vi måste ha heltidsanställda räddningstjänster i hela vårt land skulle kostnaden bli enorm. För den kommun som jag kommer ifrån, lilla Lycksele med 13 000 invånare, skulle det innebära en ökad kostnad på 20 miljoner kronor varje år. Det förstår också

statsrådet är en helt orimlig kostnad. Har man dessutom bara en uttryckning i snitt per dygn blir det orimligt.

Vi måste se till att vi har en god kompetens hos de deltid räddningsmän vi har. Det gäller att vi kan upprätthålla den kompetens vi har och att vi inte sänker kraven på kompetens, fystester eller över huvud taget de krav som vi ställer på räddningsmän i dag.

För att klara en rekrytering tror jag att det krävs, precis som statsrådet säger, ett större samarbete med företag på orten. Alla företag har inte möjlighet, som statsrådet säger, att släppa sina medarbetare. Man kan inte jobba i ett ensamarbete och vara deltid brandman. Man kan exempelvis inte jobba inom vårdsektorn med egna patienter om man nu ska vara deltid brandman.

Jag tror att vi tillsammans måste erbjuda arbetsgivare morötter för att anställa eller tillåta redan anställda medarbetare att bli deltid brandmän. Kanske ska vi sänka avgiften till a-kassan för dem som anställer deltid brandmän.

Vi kanske skulle jämföra det med hur sjömän har det med ett sjöbidrag där man får göra avdrag på lönen i deklarationen. Vi kanske ska titta på andra avdrag som man kan göra i beskattningen av förvärvsinkomsten för dem som arbetar som deltid brandmän för att stimulera och öka rekryteringen av deltid brandmän.

Anf. 12 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! En del av lösningen är att ge sektorn lite mer långsiktig riktning och spelregler. Räddningstjänstutredningen och också Skogsbrandsutredningen har lagt fram ett antal förslag som när jag reser i landet ser är väldigt viktiga att klargöra.

Där finns till exempel kraven på kommunerna att de måste samverka. Framför allt små kommuner klarar inte större olyckor eller katastrofer själva. Det måste finnas en fungerande samverkan med andra men också en möjlighet till ledning av verksamhet som fungerar bättre.

Vi såg verkligen förra sommaren att det var där det brast mest. Har man inte ledningen är det inte bara det att man inte kan leda och styra verksamheten. Det är väldigt svårt att ta emot hjälp om man inte har ledningsstrukturen.

Jag brukar säga att de rekommendationerna finns i utredningar. Kommunerna behöver inte vänta på att jobba med detta. Jag är tydlig med att de kraven kommer. Jag har som ambition att nu lägga fram en lagrådsremiss före årsskiftet med förslagen för att vara tydlig. Det blir den utveckling som vi måste se i räddningstjänsten över landet för att klara de lite svårare situationerna.

Där finns också frågan om tillsyn av kommunernas förebyggande verksamhet och räddningstjänstverksamhet, som måste fungera för att man ska kunna hålla en lägsta nivå i hela landet. Där finns även rekommendationer om de delar där man kan samverka med andra. Det gäller både företag och kommuner, som man historiskt sett inte har jobbat så strategiskt med. Det handlar om att hitta också kommunanställda som kan dela en vanlig tjänst med att vara deltid brandman vid sidan av ordinarie arbete.

Jag tror att vi har mycket att göra på det här området. Jag tror också att vi är inne i en fas där dessa frågor kommer att få allt större betydelse. Mycket tyder på att de klimatförändringar som vi nu ser ske kommer att leda till mer av annorlunda väder. Det kan också leda till fler typer av olyckor. Då måste samhället skaffa sig en beredskap för detta, och det måste göras i samverkan mellan olika kommuner och med statliga extra resurser som kan sättas in när det behövs.

Anf. 13 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Jag hör att vi är eniga, jag och statsrådet, i frågan. Det tycker jag är glädjande.

Tyvärr är det kommunerna ute i landet som är de sämsta på att låta sina medarbetare vara deltidbrandmän. I dag ser vi att det är privata företag som planerar för sina medarbetare så att de ska kunna vara deltidbrandmän. Här har vi en läxa att göra i att backa tillbaka och se vad den kommunala och offentliga sektorn kan göra för att vi ska kunna rekrytera så pass många deltidbrandmän som möjligt.

Som statsrådet påpekar är det jätteviktigt att vi kan upprätthålla kompetensen. Vi kan inte gå under en lägsta nivå, för kraven är så pass höga för en deltidbrandman för att man ska kunna upprätthålla sitt uppdrag och göra ett så bra jobb som möjligt. Till syvende och sist är det tryggheten för våra medborgare som vi ska värna.

Anf. 14 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag vill avsluta med att tacka Elisabeth Björnsdotter Rahm för en interpellationsdebatt som visar att vi i mycket har samma syn på verkligheten.

Det handlar också mycket om de förväntningar vi har på det som måste genomföras, inte minst i kommunerna, under den närmaste tiden. Det gäller även samverkan mellan olika aktörer, där inte minst den offentliga sektorn och kommunerna kan vara en mycket närmare aktör kopplat till deltidbrandmän. Det borde kunna fungera på ett bättre sätt.

Jag tror att det är viktigt att lägga ett visst ansvar även på räddningstjänsten i form av bilden av brandmannayrket, som man ofta säger. I dag är rekryteringsbasen nästan bara män. Det är inte någon bra jämställdhet i det här yrket. Det finns de som säger: Kvinnor klarar inte fystest. Det är inte riktigt sant. Titta på hur många kvinnor som i dag är väldigt engagerade i träning och som ser det som en viktig del av sitt liv! Det är klart att också brandmannayrket och räddningstjänsten måste utvecklas. Annars tackar ju räddningstjänsten nej till halva befolkningen som rekryteringsbas.

Om vi dessutom lägger på rastret mångfald ser vi att räddningstjänsten i dag ligger lite efter andra stora myndigheter som jobbar med ungefär samma rekryteringsunderlag. Man kan se på polisen eller Försvarmakten, som har kommit längre i rekryteringsarbetet. Det är viktigt att man har med detta ansvar. Om man ska klara rekryteringen och hitta riktigt duktiga människor måste man titta på hela befolkningen för att göra det möjligt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 15 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Elisabeth Björnsdotter Rahm har frågat mig vad regeringen och jag gör för att utbildningen för blåljuspersonal i utryckningskörning ska bli nationellt likriktad och vad regeringen och jag gör för att ett ökat antal blåljuspersonal ska ha rätt utbildning i utryckningskörning och att det inte ska bortses från detta. Hon har också frågat mig vad regeringen och jag gör för att olyckor med personskador som vållas av utryckningsförare ska minska.

Det är av stor vikt att blåljusaktörerna, det vill säga Polismyndigheten, räddningstjänsterna och ambulanssjukvården, har god förmåga att genomföra effektiva och säkra hjälpinsatser och ingripanden när sjukdomsfall eller olyckor har inträffat och när brott har begåtts. Att utryckningsfordon framförs på ett säkert sätt är i det sammanhanget av betydelse för andra trafikanter, blåljuspersonal och hjälpbehövande.

Vid framförande av utryckningsfordon i trängande fall, det vill säga vid utryckningskörning, får föraren enligt trafikförordningen låta bli att följa trafikregler under förutsättning att särskild försiktighet iakttas. Utryckningskörning är riskfyllt och ställer höga krav på att föraren har rätt kompetens för att kunna framföra fordonet på ett säkert sätt.

Det är blåljusaktörerna som ansvarar för att personalen genom utbildning och erfarenhet har den kompetens som krävs för att utföra sina uppgifter, till exempel utryckningskörning. Aktörerna ska även bedriva ett systematiskt arbetsmiljöarbete.

MSB har inom ramen för det arbetet i samarbete med bland andra Trafikverket och Polismyndigheten under 2017 tagit fram vägledningen *Säkerhet i vägtrafikmiljö*, där det anges att alla utryckningsförare behöver genomgå en förarutbildning som uppfyller särskilda kompetensmål. Dessa mål återfinns i vägledningen *Grundläggande kompetensmål för utryckningsförare*, som togs fram 2008 av bland andra MSB, Arbetsmiljöverket, Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Trafikverket gemensamt. Baserat på denna vägledning finns även en instruktörsutbildning tillgänglig för de aktörer som utbildar utryckningsförare.

Det har således på nationell nivå vidtagits aktörsgemensamma åtgärder i syfte att säkerställa en ändamålsenlig och mer enhetlig kompetens för utryckningsförare.

Regeringen kommer noga att följa utvecklingen av samhällets förmåga att genomföra effektiva och säkra hjälpinsatser och ingripanden och kommer vid behov att vidta nödvändiga åtgärder. Samtidigt är det av stor vikt att blåljusaktörerna själva även i fortsättningen vidtar de åtgärder som behövs för att hålla hög kvalitet och säkerhet i sin verksamhet.

Anf. 16 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Denna interpellation hänger givetvis mycket ihop med den tidigare interpellation som statsrådet och jag debatterade alldeles nyss.

Jag har under flera år motionerat här i riksdagen om en nationell blåljusförarutbildning, men som fallet är med de flesta motioner här i riksdagen har jag fått avslag på denna motion.

Jag har tagit del av den vägledning, *Säkerhet i vägtrafikmiljö*, som statsrådet hänvisar till. Det är absolut en bra vägledning. Men det är också precis vad den är – en vägledning.

Att framföra ett tungt fordon – i det här fallet en brandbil – under utryckning, under stress och i hög hastighet kräver stor kunskap, mycket träning och kontinuitet i körkunskap. Många av våra deltidsbrandmän har inte så många utryckningar under sin beredskapstid, vilket innebär att det ställs väldigt höga krav på varje räddningsman – eller räddningskvinna. Föråt, vi ska hålla oss till jämställdhet här!

Detta är dock inte det enda område där det ställs krav på att en deltidsbrandman eller brandkvinna upprätthåller kunskap. Man ska upprätthålla kunskap inom rökdykning i varma och kalla miljöer, man ska kunna köra fyrhjuling, och snöskoter uppe i mina områden, och man ska kunna använda motorsåg. Listan kan göras lång.

All denna träning ska ske på deltidsbrandmannens eller brandkvinnans egen fritid. Vi ställer väldigt höga krav på våra deltidsbrandmän och brandkvinnor, och ersättningen de får motsvarar inte alltid det arbete de lägger ned på att upprätthålla sin kompetens.

Anf. 17 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Frågan har flera olika bottenar. Jag tolkade interpellanten lite grann som att det skulle finnas en enda utbildning för detta, men jag kanske övertolkade det något.

Det har förekommit diskussioner om att man skulle ha en specifik utbildning för alla som jobbar med utryckningsfordon. När jag får frågan om huruvida detta är bra eller inte hör jag att det är ganska stor skillnad mellan att jobba med utryckning med en stegbil i räddningstjänsten och att köra en ambulans eller till och med en polisbil. Det är olika fordon, och det finns olika krav för både patienter, i vissa fall, anhöriga, människor runt omkring, medtrafikanter och så vidare. Det är viktigt att se att behoven och kompetensen är delvis annorlunda i de olika verksamheterna. Men jag delar verkligen bilden att det är otroligt viktigt att arbetsgivarna tar den här frågan på stort allvar och att vi följer frågan över tid.

Vi har ju höga trafiksäkerhetsambitioner i Sverige. Vi har en nollvision. I det här fallet väljer vi att frångå de regler som finns i trafikmiljön eftersom det är så viktigt för att klara allmän säkerhet och trygghet och för att rädda liv. Men då är det också viktigt att de personer som har denna befogenhet har utbildning för det, har möjlighet att träna och därmed också har den kunskap som krävs för att framföra fordonen.

Om det över tid finns diskussioner eller signaler om att detta blir ett allt större problem eller om vi ser en utveckling som är illavarslande utsluter jag inte att jag kan ta ytterligare initiativ på området. Jag tror dock att det är viktigt att i dag klargöra att det är arbetsgivarna som har ett väldigt stort ansvar för att deras personal, både av arbetsmiljöskäl och med tanke på andra medtrafikanter, har rätt utbildning och kompetens för uppgiften.

Anf. 18 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Statsrådet har helt rätt: Det är givetvis arbetsgivaren som har det yttersta ansvaret för sina medarbetare.

Om jag inte minns fel gjordes det 2012 en utredning i Umeå där man fastslog att det under detta år dog 16 personer på grund av olyckor under räddningstjänstens arbete – och nu pratar jag inte bara om räddningstjänst utan om all blåljuspersonal.

Det är ett tufft uppdrag att framföra tunga fordon, och det krävs C-körkort. En brandbil väger i snitt ca 20 ton. Det är ett stort fordon att framföra. För att en brandman ska få ta sitt C-körkort krävs det i dag samma kunskap i teori och praktik som för den person som ska framföra en tung lastbil. En brandman kanske inte behöver kunskap om lastning och lossning, vilotider och annat som är specifikt för en blivande lastbilschaufför. Vi kanske måste titta på att införa ett eget utbildningsprogram för ett säkert C-körkort som är anpassat mer för det kompetensområde vi pratar om här, nämligen blåljuspersonal.

Jag vet också att det är stor skillnad på att framföra en ambulans och att framföra en brandbil. Jag tror att en anpassad utbildning skulle vara bra eftersom vi då skulle kunna inkludera fler som skulle kunna ta C-körkort. I dag saknar många räddningstjänster personer med C-körkort och kan därför inte fylla sina räddningsgrupper på rätt sätt.

Vi ställer också höga krav på våra frivilliga i räddningstjänsten. Beroende på hur stor ort man verkar i och hur många larm stationen har varierar givetvis möjligheten att praktisera sina färdigheter och framför allt, som jag sa tidigare, möjligheten och kompetensen att framföra ett tungt fordon under stress och i pressade situationer. Därför måste vi se över möjligheterna till en mer riktad C-körkortsutbildning.

Dessutom ställer vi väldigt höga krav på att våra män och kvinnor i räddningstjänsten ska hinna träna alla dessa moment under kort tid. Därför tror jag att vi måste se över möjligheten till ett annat C-körkort för att kunna behålla de räddningsmän vi har i dag.

Anf. 19 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Detta är en viktig fråga om trafiksäkerhet, både för de anställda i blåljusmyndigheterna och för andra trafikanter som kan befinna sig på vägarna. Det är ett problem i dag. Jag vill dock nyansera frågan något. Det är lite svårt att få fram exakt statistik. Jag har försökt borra i detta. MSB konstaterar att det inte finns någon samlad olycksstatistik inom området när det gäller just blåljusutryckningar.

Dock finns det statistik från Transportstyrelsen, även om man inte riktigt kan avgöra om det handlar om utryckning eller om vanlig trafik. Båda olyckstyperna är lika illa, men jag antar att vi just nu talar om de mer aggressiva körningar som man tvingas till när det är en utryckning som kan rädda liv. Transportstyrelsens statistik för åren 2007–2016 visar att ca 90 personer årligen skadades och att ca 1 person årligen omkom under dessa år vid framförande av blåljusfordon. Statistiken avser både blåljuspersonal och tredje person. Framför allt var det i storstadsregionerna som olyckorna inträffade.

Tittar man på de olika kategorierna i Arbetsmiljöverkets statistik ser man att flest olyckor sker kopplat till polisverksamheten. Den är ju igång och rullar hela tiden, och det finns naturligtvis fler bilar i polisverksamheten än vad det finns räddningstjänstfordon som rullar hela tiden. Det är dock en ganska stor skillnad mellan dessa.

Vi kommer att följa frågan noga. Jag tror att det viktigaste nu är att se till att arbetsgivarna tar ansvar, att man följer detta noga och att vi är tydliga med att vi inte accepterar att man bänder regelverket eller avstår från att göra de insatser som krävs för att personalen ska ha både utbildning och erfarenhet för att framföra tunga fordon så som det är meningen.

Just nu kommer jag inte att vidta några ytterligare åtgärder. Men jag följer frågan väldigt noga, och skulle det visa sig att detta är ett problem som växer över tid eller att det behöver göras ytterligare saker från statens sida, vid sidan av den vägledning som nu finns, är jag beredd att titta på det. Jag tror dock att det just nu är viktigast att lägga ansvaret där det hör hemma, nämligen på de arbetsgivare som har anställda i blåljusmyndigheterna.

Anf. 20 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M):

Fru talman! Som vi redan har konstaterat är det arbetsgivaren som har det största ansvaret. Umeå universitet gjorde dock en studie 2012, om jag inte minns fel, om just blåljuspersonal och olycksfrekvens. Det är kanske någonting som statsrådet kan titta på.

Inom räddningstjänsten pågår det just nu ett arbete med ett övergripande gemensamt ledningssystem. Det är någonting som de räddningstjänster jag har besökt ser som väldigt positivt, utifrån att det är svårt att på mindre orter upprätthålla kompetens och utbildningsnivåer på sina medarbetare. Problemet just nu är att man inte riktigt vet vilka krav som kommer att ställas och när detta ska införas, men inom räddningstjänsten ser man det som sagt som positivt. Det är kanske någonting som statsrådet kan trycka på och ge en tydligare tidsram och ett tydligare innehåll så att det kan komma till stånd inom en snar framtid.

Ska vi upprätthålla kompetensen hos våra deltidbrandmän krävs det handlingskraftiga lösningar, morötter till arbetsgivare och eventuella kombinationstjänster, som statsrådet har tagit upp tidigare. Vi vill som sagt också fortsättningsvis kunna erbjuda våra medborgare den trygghet man förtjänar när man ringer 112 och begär hjälp.

Anf. 21 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att blåljuspersonalen gör viktiga insatser för liv, hälsa och säkerhet varje dag – 24 timmar om dygnet, sju dagar i veckan, årets alla dagar. Det är ett otroligt viktigt arbete som bedrivs. Men de behöver också långsiktiga spelregler. De behöver veta vad som gäller. Vi har haft två tunga utredningar, Skogsbrandsutredningen och Räddningstjänstutredningen, som lagt fram sina förslag. Min ambition är att lägga fram en lagrådsremiss före årsskiftet för att ge en tydlig signal framåt om vad som gäller.

När det gäller ledningsstöd och samordning mellan kommuner kommer detta inte att vara fritt valt arbete. Det måste ske, därför att inte minst de mindre har behov av att kunna sammanlänka sig med de större och göra insatser. Vi vet att de tidiga insatserna spelar mycket stor roll för att rädda

liv eller förhindra olyckor, och då måste det fungera från början och det måste fungera under dygnets alla timmar.

Jag tar med mig detta och ser fram emot fortsatt diskussion. Jag ska också kolla upp Umeå universitet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2019/20:15
4 oktober

Svar på
interpellationer

§ 7 Svar på interpellation 2019/20:1 om ökade arbetsplatsrelaterade olyckor bland elektriker

Anf. 22 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Saila Quicklund har frågat mig vad jag menar med att orsaken till det ökande antalet arbetsplatsolyckor bland elektriker är en machokultur och vilka åtgärder jag tänker vidta för att förbättra arbetsmiljön för elektriker.

Förra året dog flera personer inom elbranschen av sitt arbete och många skadades. Så sent som för några veckor sedan var det ytterligare en person som dog på sin arbetsplats. Det är djupt tragiskt, och vi kan aldrig acceptera att människor dör på sina arbeten. Att förhindra dödsolyckor i arbetslivet är en prioriterad fråga för regeringen.

Utgångspunkten för regeringens arbetsmiljöpolicik är att ingen ska behöva skadas eller bli sjuk av sitt arbete. Regeringens arbetsmiljöstrategi tar avstamp i konkreta åtgärder inom tre prioriterade områden där nollvision mot dödsolyckor och förebyggande av arbetsolyckor är ett av områdena. Sedan regeringen tillträdde förra mandatperioden har det varit en viktig prioritering att höja ambitionsnivån för arbetsmiljöpoliciken.

Så till machokulturen. Elsäkerhetsverket har de senaste åren uppmärksammat en sned könsfördelning och en bristande mångfald inom elbranschen. Elbranschen är en mansdominerad bransch. I augusti i år var endast 238 av 44 658 auktoriserade elinstallatörer kvinnor. Så mycket som 99,5 procent av elektrikererna är män.

Elsäkerhetsverkets undersökningar visar att nästan tre av fyra elolyckor i arbetslivet beror på felaktigt beteende i arbetet och att rutiner inte efterlevs i tillräcklig utsträckning. Arbetsgivare och innehavare av elanläggningar har ett viktigt arbete med att fortsätta förbättra ledarskapet gällande elsäkerhetsarbete och rutiner. En ökad mångfald i branschen kan påverka rådande kultur och leda till ett ökat säkerhetstänkande.

Men det finns givetvis också en rad andra orsaker till arbetsplatsolyckor inom elbranschen. Svenska Elektrikerförbundet och Seko, facket för service och kommunikation, har till exempel pekat på organiseringen av drift- och underhållsarbete av elnät som en tänkbar orsak till arbetsplatsolyckorna. Elnätsägarna sköter ibland drift och underhåll av elnäten genom upphandlade entreprenörer. Dessa synpunkter är också viktiga att ta med sig i det fortsatta arbetet.

I februari tog jag tillsammans med fem av mina statsrådskollegor ett gemensamt initiativ för att tydligt markera mot dödsfall i arbetet. Detta är ett arbete som behöver bedrivas gemensamt mellan relevanta myndigheter, arbetsmarknadens parter och andra aktörer.

Regeringen uppdrog i juni i år åt Arbetsmiljöverket att göra en analys av de omständigheter som föregick de dödsolyckor i arbetslivet som

skedde under 2018 och första halvåret 2019 samt dra slutsatser och överväga lämpliga åtgärder som kan bidra till det förebyggande arbetsmiljöarbetet. Arbetsmiljöverket ska, där det bedöms lämpligt, samverka med Myndigheten för arbetsmiljökunskap och andra relevanta myndigheter, arbetsmarknadens parter och andra aktörer. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast i samband med årsredovisningen för 2019.

När det gäller elbranschen träffade jag den 19 september branschens aktörer, arbetsmarknadens parter och berörda myndigheter i ett samtal där vi gemensamt gick igenom hur arbetet framåt bör se ut. Vi konstaterade att vi behöver fördjupa diskussionerna om attityder och säkerhetskultur, kompetensförsörjning, kriterier för att ställa säkerhetskrav vid upphandlingar samt en mer kvalificerad bild av olyckor i energibranschen. Jag bjöd därför in till ett uppföljande möte då Arbetsmiljöverket har redovisat det uppdrag som jag nyss nämnde i början av nästa år.

Anf. 23 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Anledningen till den här interpellationsdebatten är just statsrådet Ygemans uttalande tidigare i år om att en av orsakerna till att antalet arbetsplatsolyckor ökar bland elektriker är att det råder en machokultur. Uttalandet kom i *Morgonekot*, och många med mig undrar nog över innebörden i det här med machokultur som statsrådet uttryckte. Att förstå innebörden av den formuleringen är viktigt för att vi ska kunna göra adekvata insatser för att förebygga fler olyckor.

Ministern svarade inte riktigt på frågan om detta i sitt svar, men jag hoppas att vi kan ta del av vad han menade med det under den här debatten.

0,5 procent av elektrikerna i dag är kvinnor, och ett sådant här uttalande underlättar inte precis rekryteringen av fler kvinnor. Enligt Wikipedia betyder machokultur följande: ”Machismo, spanskt ord för machokulturen i främst latinamerikanska länder.” Det står vidare: ”Machismo är en typ av levnadsmönster där traditionellt manliga beteenden och attribut framhävs. Uppfattningen att en man ska uppföra sig som en självsäker, kaxig kvinnotjusare och ha en manlig identitet förknippas starkt med machokulturen.” Ord har betydelse.

Fru talman! Förra året anmäldes 226 elrelaterade arbetsplatsolyckor och även flera dödsfall. Som ministern också uppgav i sitt svar skedde det även en dödsolycka alldeles nyligen, vilket självklart är djupt tragiskt. Jag håller med statsrådet om att vi inte kan acceptera att människor dör på sina arbetsplatser.

Jag vet nu, utifrån svaret från ministern, att statsrådet skulle träffa branschens aktörer och berörda myndigheter den 19 september. Jag önskar ta del av vad som framkom på det mötet, gärna lite mer än det som statsrådet uttryckte här nyss.

Jag önskar också svar på min fråga: Vad innebär machokultur för statsrådet utifrån den beskrivning som finns på Wikipedia?

Anf. 24 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Möjligtvis hade det varit bättre om Saila Quicklund hade ägnat sig åt att studera den tragiska statistiken över olyckor i elsäkerhetsbranschen i stället för att söka på Wikipedia. Det är nämligen så att flera av de olyckor – de tragiska dödsolyckor och de allvarliga olyckor – som

vi har sett har inte haft någonting med elektriciteten att göra. Det har varit installatörer som har jobbat många timmar extra och förolyckats när de kört av vägen. Det har varit arbetare som inte har väntat på den andra på ett jobb där man ska vara två för att de ville klara uppgiften på egen hand. Det har varit de som har bánt lite på säkerhetsreglerna och rutinerna för att de tycker att de kan klara det.

Jag menar att en del av det vi ser är ett uttryck för en machokultur, det vill säga att man vill klara något själv för att leva upp till ett något daterat ideal.

Jag tror att det spelar in att 99,5 procent av dem som är i branschen är män och att risken finns att en kultur har odlats där man ska klara saker själv och vara lite starkare och lite bättre. Jag tror att det är oerhört allvarligt, och jag tror att det är *en* del när det gäller dödsolyckorna i elbranschen. En annan del är de hårt skruvade entreprenadavtalen och kraven på upptid i elbranschen som gör att man driver på de anställda i underentreprenörsledet väldigt hårt. Den tidspresen kopplad till de här idealen tror jag är en av många förklaringar till dödsolyckorna i branschen.

Jag tror att Saila Quicklund borde ta den olycksstatistik vi har sett betydligt mer seriöst och diskutera den snarare än ministerns ordval.

Anf. 25 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Det är kanske ännu viktigare att statsrådet ägnar sig åt att åtgärda antalet arbetsplatsolyckor än att raljera över en googling på Wikipedia. Ord har betydelse. Jag har också nyss läst upp vad machokultur innebär.

Fru talman! Jag är väl insatt i betydelsen av de arbetsplatsolyckor och i de åtgärder som vidtagits. Jag har pratat med Svenska Elektrikerförbundet, som uppger att upphandlingarna skrivs utifrån effektivitetspress. Det är därför det uppstår en stress hos elektrikerna, vilket förorsakar arbetsplatsolyckor. Det handlar också om att elektrikerna måste åka väldigt långa avstånd, upp till 30 mil, i akuta sammanhang när man behöver få igång elförsörjningen. Det gäller i till exempel mitt län, som har långa avstånd. Det handlar också om ensamarbete. När man, på grund av hur avtalen är skrivna när det gäller effektivitet, inte har tid inväntar man inte en kollega utan åker ut själv. Jag är väl insatt i den här problematiken.

Det handlar alltså om stress, upphandlingarnas utformning, krav på effektivitet, avstånd och så vidare.

Låt mig också ta upp arbetsplatsolyckor och dödsolyckor mer generellt. Antalet har ökat markant de senaste åren. Vi har haft det högsta antalet på tio år, nio stycken bara i januari månad. Under 2018 förolyckades 58 personer. På fyra år förolyckades 170 personer. Det är fjärde året i rad som dödsfallen ökar. Utvecklingen går i helt motsatt riktning mot regeringens mål om en minskning av antalet dödsolyckor – man har dessutom en nollvision.

Jag vill ge några exempel som har kommit fram när det gäller dödsolyckor på arbetsplatser. Arbetsmiljöverkets ställföreträdande generaldirektör uttrycker att det inte finns några konkreta mål i fråga om minskning av dödsfall per år. Mål finns inte.

Svenska Dagbladet har i en reportageserie konstaterat att samarbetet mellan myndigheterna inte fungerar helt smärtfritt. Det är alarmerande.

Justitieombudsmannen har kritiserat Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten gällande en dödsolycka på LKAB i Norrbotten. Hör och häpna – efter fyra år var utredningen inte färdig. Fyra år!

Även Polismyndigheten har tidigare rapporterat om och markerat att deras utredningar av arbetsmiljöbrott är bristfälliga. Handläggningstiderna är för långa, och för få utredningar har lett till åtal och fällande domar.

Vad säger statsrådet Ygeman, som representant för regeringen och den nollvision som regeringen har satt upp, när dödsfallen och olyckorna på våra arbetsplatser bara ökar? Var är de konkreta åtgärderna? Varför har regeringen misslyckats så fatalt i frågan?

Anf. 26 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Precis som Saila Quicklund säger har regeringen ett mål när det gäller dödsolyckor i arbetslivet. Målet är noll. Ingen ska behöva gå till jobbet och oroa sig för om man kommer hem igen, oavsett vilken bransch man jobbar i. Nära, kära och anhöriga ska inte heller behöva oroa sig. Det är regeringens mål.

Det är också bakgrunden till initiativet som dåvarande arbetsmarknadsminister Ylva Johansson tog tillsammans med mig och fyra andra statsråd på de områden där olyckorna ökar. El- och energibranschen är ett av de områdena och det område där jag har ett djupare ansvar.

Jag är glad att Saila Quicklund vidimerar att det råder osäkerhet i arbetslivet och att hårt pressade entreprenadavtal är en del av problemet i elbranschen. Jag ser fram emot Moderaternas förslag på åtgärder för att råda bot på osäkerhet i arbetslivet och tuffare entreprenadavtal. Det jag har sett av moderat politik hittills är det motsatta. Mer ska ut på anbud. Mer ska ut på entreprenad. Osäkerheten i arbetslivet ska öka. Och arbetsrätten ska beskäras. Det kommer såklart att driva på utvecklingen.

Regeringen tar dödsolyckorna i arbetslivet på största allvar. Bakgrunden till den här interpellationsdebatten gäller också det initiativ vi har tagit för att minska dödsolyckor i elbranschen. Saila Quicklund kritiserar det på grund av att jag också har uppmärksammat att det i väldigt mansdominerade branscher finns kulturella problem att ta tag i.

Anf. 27 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Det gläder mig att statsrådet ber Moderaterna om hjälp med att hantera arbetsmiljöfrågorna. Jag vill tacka för det.

Jag fortsätter med att tala om det som har framkommit om arbetsplatsolyckor och dödsolyckor. Även tjänstemän från Riksenheten för miljö- och arbetsmiljömål har tidigare vittnat om att Arbetsmiljöverket inte tar utredningar av dödsfall på tillräckligt stort allvar. Det är allvarligt.

I fjol rapporterade tidningen Arbetet om att Polisregion syd hade för svaga resurser för att hantera antalet anmälningar av arbetsmiljöbrott. De var för få vid utredningar av dödsfall och så vidare. Det finns alltså en historia av att ha för små resurser.

Det handlar alltså om brister i samverkan mellan myndigheter. Resurserna är för små, dödsolyckorna prioriteras inte tillräckligt högt och det är för långa handläggningstider. Det är stora utmaningar för regeringen att ta tag i.

Varje myndighet och enskilda personer gör verkligen allt de kan, tror jag, i sina uppdrag för att förbättra situationen. Men det handlar om ledning

och styrning, inte minst från regeringens sida, för att kunna göra det. Det behövs större tydlighet från regeringen.

Många har påpekat bristerna under många år. Varför sätts insatserna inte in? Det har gått fem år med regeringen som har haft som mål att förbättra situationen men misslyckats.

Jag är klart medveten om att arbetsgivare, fackliga organisationer och skyddsombud har ett stort ansvar. Men om det inte fungerar har regeringen ändå det högsta ansvaret för att se till att förutsättningarna förbättras.

Anf. 28 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Det Saila Quicklund säger blir lite konstigt. Hon efterfrågar initiativ från regeringen, men hela interpellationen går ut på att ifrågasätta det initiativ som regeringen har tagit.

Saila Quicklund efterfrågar tydlighet. Jag ska än en gång i den här interpellationsdebatten vara tydlig. Målet är att ingen ska behöva dö på sin arbetsplats. Antalet dödsfall måste minska. Antalet olyckor måste minska. Vi måste ha trygga och säkra arbetsplatser. Det var bakgrunden till att jag tillsammans med fem andra statsråd träffades för att diskutera vilka åtgärder vi på respektive område skulle kunna vidta för att minska antalet olyckor och utplåna dödsolyckorna.

Det är också bakgrunden till att jag sammankallade ett brett snitt av branschföreträdare, arbetsgivare och fackliga organisationer för att diskutera vad vi kan göra gemensamt. Det är också skälet till att vi gemensamt tog fram förslag på åtgärder på de tre viktigaste områdena och kom fram till att vi ska samlas än en gång i början av nästa år. Vi är fast besjälade av att ingen ska behöva dö på jobbet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2019/20:11 om utvecklingsårets betydelse för bristyrken

Anf. 29 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag vill tacka Mats Green för möjligheten att delta i min första interpellationsdebatt.

Mats Green har, mot bakgrund av vice statsminister Isabella Lövins uttalanden, frågat mig varför förslaget om utvecklingsår inte innehåller någon som helst inriktning gentemot bristyrken. Mats Green har också frågat mig hur många och vilka utbildningar till bristyrken som över huvud taget kan genomföras inom tidsutdräkten för utvecklingsåret, det vill säga minst tre och högst tolv månader.

Regeringens förslag i budgetpropositionen för 2020 om att införa utvecklingstid i upp till ett år ska ses i ljuset av att kraven på omställning ökar i snabb takt på arbetsmarknaden och att det råder brist på kompetens inom flera yrken. Regeringen ser ett behov av att bidra till att höja arbetskraftens kompetensnivå och omställningsförmåga och till en ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

Prot. 2019/20:15

4 oktober

Svar på
interpellationer

Reformen utvecklingstid innebär därför möjligheter för anställda att utveckla sin kompetens eller utveckla ny kompetens för att stärka sin fortsatta anställbarhet. Samtidigt innebär reformen att arbetsgivarnas behov av arbetskraft med rätt utbildning kan tillgodoses på ett bättre sätt.

Utvecklingstid är avsett att ge individer ökade möjligheter att, efter en frivillig överenskommelse med sin arbetsgivare, genom kompetensutveckling utvecklas i sitt nuvarande arbete eller ta steget till annan sysselsättning. En viktig möjlighet som följer av denna reform är att individer ges en chans och incitament att utbilda sig till yrken där det i dag råder brist på arbetskraft.

Arbetet med den närmare utformningen av reformen pågår inom Regeringskansliet, och inriktning mot bristyrken är en fråga som är aktuell i detta arbete.

Anf. 30 MATS GREEN (M):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret och hälsa välkommen till den första av många interpellationsdebatter i riksdagen.

Nu till saken, det vill säga friåret. Regeringen har ju, fru talman, inom ramen för januariöverenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centerpartiet och Liberalerna föreslagit ett återinförande av friåret i omstöpt form, numera kallat utvecklingsår. Detta ska ske till en årlig kostnad av 1 miljard.

Satsningen har dömts ut av i stort sett samtliga experter, institut och remissinstanser, däribland den organisation som Eva Nordmark ledde fram till för bara några veckor sedan, nämligen fackförbundet TCO. I dessa tider med eskalerande gängkriminalitet och otrygghet väljer regeringen att satsa dubbelt så mycket på friåret som på polisen.

I regeringens argumentation för utvecklingsåret har man framfört att detta framför allt skulle vara en lösning på rekryteringsproblematiken inom Sveriges bristyrken. När ministern var i arbetsmarknadsutskottet för någon vecka sedan ställde jag, mot bakgrund av denna argumentation, de frågor jag ställt i den interpellation vi nu hanterar, det vill säga: Varför har förslaget om friår ingen som helst inriktning mot bristyrken, och hur många och vilka utbildningar till bristyrken kan över huvud taget genomföras inom tidsutdräkten för utvecklingsåret, det vill säga minst tre och högst tolv månader? När jag ställde dessa frågor till ministern för några veckor sedan kunde varken hon eller någon av alla hennes medföljande medarbetare ge ett enda exempel på detta trots, fru talman, att detta varit regeringens huvudargument för friåret.

Vi har nu hört ministern läsa upp sitt svar. Trots att man haft all förberedelse i världen är det uppenbart och, ärligt talat, anmärkningsvärt att man inte kan ge ett enda exempel på hur utvecklingsåret skulle kunna vara lösningen när det gäller rekrytering till Sveriges bristyrken. Ändå påstår man att detta är själva anledningen till att man lägger fram förslaget till att börja med.

Jag har därför, fru talman, egentligen inget annat val än att återigen ställa de uppenbara frågorna: Kommer utvecklingsåret att ha en inriktning mot bristyrken, och kan ministern ge ett enda exempel på en utbildning till ett bristyrke som över huvud taget kan genomföras inom friårets tidsutdräkt?

Anf. 31 SAILA QUICKLUND (M):

Fru talman! Jag vill också välkomna ministern till interpellationsdebatten. Jag hade inte tänkt delta i denna debatt; jag har nyss haft en annan interpellationsdebatt. Men när vi ändå debatterar utvecklingsåret eller friåret vill jag ställa en fråga till ministern.

Mellan januari och juli 2019 hade vi 182 skjutningar, 28 dödsfall och 120 sprängdåd – en 45-procentig ökning jämfört med samma period i fjol. Människor känner en väldig otrygghet i Sverige, och lag och ordning är en av de högst rankade politiska frågorna bland Sveriges befolkning. Varför lyssnar då inte regeringen? Lägg därtill att Polismyndigheten framför ett kraftigt behov av mer resurser.

I detta krisläge för Sverige väljer regeringen alltså att prioritera ett friår eller utvecklingsår framför mer resurser till polisen. Fru talman! Hur kan detta ens vara möjligt, och hur motiverar statsrådet Nordmark denna prioritering?

Anf. 32 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag vill börja med att peka på en fråga där jag som ny arbetsmarknadsminister verkligen vill bidra till att göra skillnad. Det stora problemet på svensk arbetsmarknad i dag är bristen på rätt kompetens. Många privata arbetsgivare har svårt att rekrytera rätt kompetens, vilket innebär att deras tillväxtpotential begränsas.

Inom den offentliga sektorn saknas också personal inom många viktiga yrkesgrupper såsom lärare, sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor, vilket givetvis påverkar kvaliteten i den gemensamma välfärden. Frågeställningen om hur vi säkerställer att vi får rätt kompetens på rätt plats handlar alltså om att skapa tillväxt och ökat välbefinnande och om att förbättra kvaliteten i välfärdstjänsterna.

Jag måste säga att jag är lite förvånad, kanske för att detta är min första interpellationsdebatt. Jag blir förvånad över både Mats Greens och Saila Quicklunds argumentation när det gäller utvecklingstiden. Man väljer att kalla det för friår, apropå Saila Quicklunds tidigare debatt, som jag också lyssnade på, om att ord spelar roll. Den reform som vi föreslår handlar om utvecklingstid. Det handlar om att tillgodose de behov som finns när det gäller bristyrken, och det handlar om att ge människor möjlighet att fylla på med ny kompetens, både för att kunna behålla det jobb man har och för att kunna kliva in i nya jobb.

Mitt svar till Mats Green är fortfarande det svar jag gav när jag fick frågan av dig i utskottet: Vi håller just nu på med den vidare utformningen av utvecklingstiden och kommer att återkomma med den. Ambitionen och avsikten är att styra detta mot bristyrken, och det är viktigt för Sverige. Det handlar om tillväxten, om att vi ska ha konkurrenskraftiga företag och om kvaliteten i välfärdstjänsterna.

Anf. 33 MATS GREEN (M):

Fru talman! Olof Palme brukade säga att man bör kalla saker och ting vid deras rätta namn. Det är därför detta kallas friår; det handlar om att inte jobba på arbetande kollegors bekostnad. Med all respekt – det som ministern läste upp är ärligt talat inte svar på någonting, och det är dessutom felaktigt.

Att utvecklingsåret skulle handla om att fylla bristyrken är bara ett i en rad av absurda hittepårgument. Man kan säga mycket om friåret, och det gör de flesta. Men det saknas alltså pengar till att kapa vårdköer, höja polislöner och göra satsningar på skolan, samtidigt som det finns pengar till ett års ledighet och andra bidragsgivningar. I tider av stigande arbetslöshet är detta det sista Sverige och de som över huvud taget inte har ett jobb att få ledigt från behöver.

Låt mig citera LO: ”Den aktiva arbetsmarknadspolitiken är i fritt fall. Då är det helt fel att skapa ett system för utbildning som bara riktar sig till dem som redan är väletablerade på arbetsmarknaden. Över 700 000 personer saknar fast jobb, många av dem kvinnor, och de lämnas utanför det här förslaget”, säger Therese Guovelin, förste vice ordförande för LO, till Arbetet. Och hon lägger till: Man missar dem som är otryggast på arbetsmarknaden.

Fackförbundet TCO och dess medlemmar, under Eva Nordmarks ledarskap dessutom, avfärdade friåret: ”Det är en alldeles för oflexibel lösning. När vi frågar våra förbundsmedlemmar hur de vill kompetensutveckla sig så svarar de allra flesta att de vill kombinera studier och arbete. Att man studerar och arbetar heltid. Det uppfyller inte det här förslaget.” Dessutom, menar TCO, är studieledighetslagen redan mer generös när det handlar om rätten att studera.

Svenskt Näringsliv konstaterar att regeringen väljer att återigen satsa stora pengar på att ge dem som redan haft jobb betalt för att vara frånvarande från arbetet. Det är knappast vad svensk arbetsmarknad behöver i dag. Jag skulle kunna fortsätta läsa upp kritiska instanser i oändlighet, men det medger inte tiden.

Fru talman! Det finns inga friår. Det är alltid någon som betalar. Att pensionärer och löntagare ska betala för att vissa ska vara lediga från jobbet med det här så kallade utvecklingsåret är inte rätt, och det är framför allt inte rättvist. Med all respekt tror jag att det är väldigt få av dem som lyssnar på den här debatten som tycker att det är rimligt att de ska gå upp och slita varje dag på jobbet för att någon annan ska kunna ta ledigt.

Fru talman! Låt mig avsluta med att konstatera hur det faktiskt är: Detta är en gräddfil för en liten skara personer. När vanliga människor får ta studielån för att utbilda sig och arbeta för att försörja sig får en liten grupp förströ sig på andras bekostnad. Detta är ojämlikhet när den är som värst, och den är skattefinansierad.

Anf. 34 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Det här är en viktig politisk diskussion. I grund och botten handlar det om hur vi säkerställer en arbetsmarknad där arbetsgivare kan rekrytera den personal som de har behov av och hur människor har möjlighet att fylla på med ny kunskap och kompetens för att vara anställbara. För detta behöver vi en rad olika åtgärder. Det handlar om studier och om att öka flexibiliteten i utbildningsutbudet. Mats Green citerar mig från min tidigare roll, och jag tackar särskilt för det. Det handlar också om att våga testa nya typer av reformer – alltifrån intensivår till utvecklingstid.

Jag måste säga att jag är lite besviken. Både du, Mats Green, och jag vet att friåret var en arbetsmarknadspolitisk reform som handlade om att människor kunde vara lediga utan några som helst krav på vad de skulle göra under den tiden. Man kunde till och med vara ledig för rekreation.

Men utvecklingstid handlar inte om detta. Det handlar om att fylla på med ny kunskap och kompetens. Det blir lite löjligt, tycker jag, när vi står här och debatterar som om vi tror att detta är friår, för vi vet alla att det inte är det. Det är helt andra typer av krav.

Om man ska jämföra med någon reform är det egentligen de tidigare utbildningsvikariaterna. De handlade om att en person som var i anställning kunde komma överens med sin arbetsgivare om att vara ledig för att fylla på med ny kunskap och kompetens, och då kunde arbetsgivaren samtidigt ta in en person som var arbetslös. På det sättet ökar vi rörligheten på arbetsmarknaden, och vi ger människor möjlighet att ställa om och fylla på med ny kunskap och kompetens.

Sedan måste jag få kommentera jämförelsen med polisen. I budgeten för 2020 lägger vi 200 miljoner på utvecklingstid och 2,4 miljarder på polisen. Det är felaktigt att jämföra den typen av satsningar.

Anf. 35 MATS GREEN (M):

Fru talman! Återigen, som Olof Palme sa: Man bör kalla saker och ting vid deras rätta namn. Friår och utvecklingsår handlar om att inte jobba och att de som jobbar ska betala för det.

När det gäller polisen kan jag konstatera att de siffror som Eva Nordmark anför är korrekta bara om man accepterar de satsningar som Moderaterna och Kristdemokraterna gör i sin budget. I den budget som Socialdemokraterna och deras samarbetspartier har lagt fram är man ytterst ointresserad av att ge några större resurser till polisen över huvud taget – det blir bara symboliska nålpenningar som inte förslår till någonting. Rätt ska vara rätt, ministern.

Regeringen säger att utvecklingsåret handlar om att vi ska kunna försörja våra bristyrken. Arbetsmarknadsministern kan inte ge ett enda exempel på en utbildning som man skulle kunna börja och fullfölja under ett utvecklingsår. Detta argument utgör fundamentet för regeringens argumentation här, men man kan alltså inte ge ett enda exempel. Det är djupt orättfärdigt.

Ni satsar alltså mer på friår, utvecklingsår, än på polis, vårdköer och skola. Det är helt oacceptabelt. Även Miljöpartiet, som har föreslagit detta, konstaterar i sin egen utredning att det kommer att kosta totalt 8 miljarder, och Arbetsförmedlingen, som ska hantera det, har sagt att de inte klarar av det. Jag skulle uppskatta att få en kommentar kring detta sista, statsrådet.

Anf. 36 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Vi tillför ju resurser för detta. Det gäller även Arbetsförmedlingen.

Jag skulle återigen vilja understryka att vi just nu inom Regeringskansliet och på departementet jobbar med själva utformningen av utvecklingstiden. Vi kommer att komma tillbaka med själva utformningen och exakt hur det ska se ut.

Låt mig försöka svara på Mats Greens olika frågor. Vi har många olika bristyrken i Sverige i dag, alltifrån långa utbildningar som ingenjör och programmerare till kortare. Möjligen skulle man kunna tänka sig att detta kan få effekten att vi sänker trösklarna och att det blir en enklare väg in. Det finns också väldigt många yrken där det råder stor brist i dag och där

Prot. 2019/20:15
4 oktober

Svar på
interpellationer

utbildningstiden motsvarar ungefär ett år. Det handlar om kockar, slaktare, undersköterskor och många viktiga jobb på bygg- och anläggningssidan.

Jag ser fram emot att få återkomma till dig, Mats Green, med den närmare utformningen och hoppas att den här reformen också ska bidra till det som är vår ambition, nämligen att öka rörligheten på arbetsmarknaden och se till att fylla på med ny kompetens, så att vi blir mer konkurrenskraftiga i framtiden.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2019/20:2 Höständringsbudget för 2019
2019/20:1668 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD)

med anledning av skr. 2019/20:4 Riksrevisionens rapport om bostadsbidrag och trångboddhet
2019/20:1736 av Solveig Zander och Martina Johansson (C)

§ 10 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 3 oktober

2019/20:25 Regeringen och arbetslösheten

av *Josefin Malmqvist* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2019/20:26 Snöröjning av enskilda vägar

av *Helena Lindahl* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2019/20:27 Demonstration och demokrati

av *Tobias Andersson* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 3 oktober

2019/20:83 Utökad preskriptionstid för arbetsmiljöbrott

av *Magnus Persson* (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2019/20:84 Antalet polisutbildade 2024

av *Adam Marttinen* (SD)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2019/20:85 Självordstalen bland män

av *Ebba Hermansson* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:86 Pojkars skolresultat

av *Ebba Hermansson* (SD)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2019/20:87 Brister i samhällets ansvar

av *Ebba Hermansson* (SD)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2019/20:88 Fackförbundens företrädesrätt att utse skyddsombud

av *Magnus Persson* (SD)
till arbetsmarknadsminister *Eva Nordmark* (S)

2019/20:89 Sjöfartsverket och avtal med regioner

av *Per Schöldberg* (C)
till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2019/20:90 En översyn av Försäkringskassans beslutsstöd

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)
till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2019/20:91 Rehabiliteringskedjan

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)
till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2019/20:92 Åtgärder för att minska sjukskrivningarna

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)
till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2019/20:93 Osund konkurrens

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)
till statsrådet *Lena Micko* (S)

2019/20:94 Arbetskraftsinvandring

av *Peter Persson* (S)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:95 Försörjningsstöd till IS-terrorister

av *Henrik Vinge* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:96 Stöd till IS-terrorister

av *Henrik Vinge* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2019/20:97 En internationell tribunal för dömandet av IS-terrorister

av *Henrik Vinge* (SD)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:98 Lagföring av återvändande IS-terrorister

av *Henrik Vinge* (SD)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2019/20:99 Kriminalisering av deltagande i terrororganisation

av *Henrik Vinge* (SD)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

Prot. 2019/20:15
4 oktober

2019/20:100 Stängningen av apoteket i Föllinge
av *Kalle Olsson* (S)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2019/20:101 Försvarsberedningens förslag och ekonomiska ram
av *Lars Püss* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 10.28.

Sammanträdet leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

§ 1 Anmälan om faktapromemoria	1
§ 2 Anmälan om granskningsrapport	1
§ 3 Ärende för hänvisning till utskott	1
§ 4 Svar på interpellation 2019/20:10 om utredning om ordningsvakter	1
Anf. 1 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	1
Anf. 2 DAVID JOSEFSSON (M)	2
Anf. 3 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	3
Anf. 4 DAVID JOSEFSSON (M)	4
Anf. 5 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	5
Anf. 6 DAVID JOSEFSSON (M)	5
Anf. 7 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	5
§ 5 Svar på interpellation 2019/20:13 om rekrytering av deltidbrandmän	5
Anf. 8 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	5
Anf. 9 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	6
Anf. 10 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	7
Anf. 11 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	8
Anf. 12 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	9
Anf. 13 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	10
Anf. 14 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	10
§ 6 Svar på interpellation 2019/20:14 om kompetens för uttryckningsförare	11
Anf. 15 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	11
Anf. 16 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	11
Anf. 17 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	12
Anf. 18 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	13
Anf. 19 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	13
Anf. 20 ELISABETH BJÖRNSDOTTER RAHM (M)	14
Anf. 21 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S)	14
§ 7 Svar på interpellation 2019/20:1 om ökade arbetsplatsrelaterade olyckor bland elektriker	15
Anf. 22 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	15
Anf. 23 SAILA QUICKLUND (M)	16
Anf. 24 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	16
Anf. 25 SAILA QUICKLUND (M)	17
Anf. 26 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	18
Anf. 27 SAILA QUICKLUND (M)	18
Anf. 28 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S)	19
§ 8 Svar på interpellation 2019/20:11 om utvecklingsårets betydelse för bristyrken	19
Anf. 29 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	19
Anf. 30 MATS GREEN (M)	20
Anf. 31 SAILA QUICKLUND (M)	21
Anf. 32 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	21
Anf. 33 MATS GREEN (M)	21
Anf. 34 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	22

Prot. 2019/20:15
4 oktober

Anf. 35 MATS GREEN (M).....	23
Anf. 36 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	23
§ 9 Bordläggning.....	24
§ 10 Anmälan om interpellationer	24
§ 11 Anmälan om frågor för skriftliga svar	24
§ 12 Kammaren åtskildes kl. 10.28.	26